

Hurraa!

NÜÜD ON ESMAKORDSELT MAAILMAS NÕUKOGUDE AUTOMAATJAAM «LUNA 10» KUU-LÄHEDASEL ORBIIDIL JA TEMAST SAI ESIMENE KUU TEHISKAASLANE

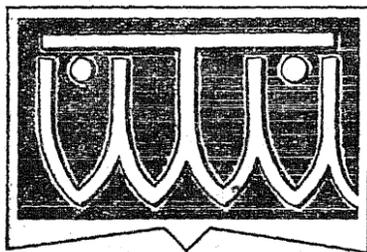
KOIGI MAADE PROLETAARLASED,
OHINEGI!

Nr. 13 (427)
XVIII aastakäik

TALLINNA POLÜTEHNILISE INSTITUUDI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI,
ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA.

Reedel, 8. aprillil 1966

XX KONVERENTSI EEL

dale ette inseneri või teadlase tööd ja ei tunne teid sinna jõudmiseks. On vaja selgitada, mida meie eriala endast kujutab, kuhu hiljem tööle suunatakse, milline on õppimine, mida õpetatakse. Sellest selgitustööst võtab osa terve ring. Mati Lemberg on juba käinud Järvakandi Keskkoo-

ni juhendamisel praktilised tööd kloori- ja kvartsi puhumises. Aprilli lõpul on ringil kavatsusel ekskursioon Riiga. Seal külastatakse pooljuhtide tehasi. Kõigis omal jõul lahendamata küsimustes on meid alati abistanud ringi teaduslik juhendaja dots. J. Varvas. Tema hoo-

Millega me tegeleme

Pooljuhtide ringi võib meie instituudi ÜTU ringidest lugeda noorimaks. Asi sai alguse teise ja kolmanda kursuse pooljuhtide eriala ühistest rühmajuhendaja tundidest, kus hakkasime tegema populaarteaduslikke referaate ainetel polarisatsioonivõimest, uusimatest biokeemia ja geneetika seisukohtadest ja töö teaduslikust organiseerimisest. Rühmajuhendaja tundidest jäi vähelks. Paljudel meist oli tekkinud oma eriala vastu suurem huvi kui seda suutis rahuldada üle nädala korraldatud rühmajuhendaja tund. Nagu iseenesest kerkis esile ringi aktiiv, kellest enamik oli juba varem tegelnud laboratooriumitööga. Ringi töö leidis kõigi kolme KP rühma hulgas elavat vastukaja. Juba teisel koosolekul oli liikmete arv ligi kolmkümmend. Hilisematel koosolekutel on üliõpilasi ringi veelgi juurde tulnud.

Ann Lõhmus ja Heiti Aarna avaldavad mõtteid uute ürituste üle.

Millega me siis tegeleme? Ringi iga liikme aukohtuseks on oma eriala tutvustamine keskkooli lõpuklassides. Eelkõige esimesel kursusel on soovitatav kontakti astuda oma vana kooliga. Kaader otsustab palju eriala ülesehitamisel ja tugevdamisel. Seni aga puudus selgitustöö koolides. Keskkooli lõpetaja ei kujuta en-

lis ja Ants Lõhmus Tartu 1. ja 5. Keskkoolis. Õpilased olid meie erialast väga huvitatud. Teadusliku kirjanduse tundmist, kasutamist ja referaatide koostamist õpetas meile instituudi raamatukogu töötaja Ideon. Praegu toimuvad sm. Mikkelso-

litses ka selle eest, et saime ringile omaette ruumi, kus saab läbi viia katseid ja mõtlemisi, valmistada stende ning ehitada mõningaid mõtteseadeid tulevasteks laboratoorseteks töödeks.

A. LÕHMUS,
KP-41

KÄISIME GRUUSIAS

Unkelt ja võimukalt seisab kõrgel mäeharjal Narikalal üksik naisfiguur — Gruusia Ema. Ta valvab oma maad. Ühes käes hoiab ta mõõka vaenlaste vastu, teises — veinikarikat oma ranvatele ja külalistele.

Meil, ühel õppejõul ja 5 üliõpilasel õnnestus olla tema külaliskonks. Tbilisis toimus Gruusia Polütehnilise Instituudi 38. üliõpilaste teaduslik-tehniline konverents, kuhu oli palutud arvukalt külalisi vennasvabariikide instituutidest. Meie delegatsiooni koosseisu kuulusid: esindaja soojusenergeetika kateedri õppejõud A. Kull ja üliõpilased A. Zahharov (MM-87), U. Gehrman, R. Vee, A. Valk ja M. Ojaver (KÜ-81).

Tbilisis sõit oli meile, üliõpilastele, väga suureks elamuseks. Reis oli meile ühtlasi esimeseks suuremaks sammuks kosmosesõidule. Kui lennuk jõudis pilvedest läbi, sattusime hoopis teise maailma. All laiusid mõtmatud pilveavarused, mis sarnanesid põhja- või lõunanaba loodusega. Iga minut võis oodata, et kuskilt ilmub jääkaru või enesega rahulolev pingviin.

Tbilisis valitses juba kevad. Rohi ei olnud veel tärnanud, kuid õitsesid aprikoosi- ja virsikuaiad ja neid on Tbilisi ümbruses palju.

Konverentsi avasõna ütles Gruusia Polütehnilise Instituudi rektor professor I. M. Buatšidze. Ta tervitas kõiki konverentsist osavõtjaid ja soovis head kordaminekut. Seejärel suunduti õppekorpusse vastavalt erialadele. Seetõttu tutvusime peamiselt keemikute elu ja probleemidega. Keemiateaduskonnas on 8 kateedrit. Toiduainete tehnoloogia kateeder on äsja loodud. Uurimisobjektideks on õlu, mahlad, leib, makaronid ja konjak.

Elektrokeemia kateedris on probleemiks saada puhast mangaani.

Biokeemia kateedri üheks huviojektiks on kartulisarnane taim «otavnik», millest saadakse ravimit kortisooni.

Silikaatide kateeder tegeleb keramiika, klaasi ja tsemendi probleemidega.

Konverentsil kuulati ettekandeid 12 sektsioonis. Aleksei Zahharov võttis osa mehaanika-

sinaehituse sektsiooni tööst ja tema ettekande teemaks oli «Kohalike pingete uurimine lakk-katte abil». Meie kuulasime ettekandeid keemia ja toiduainete tehnoloogiate sektsioonis. Kahe päeva jooksul esitati 11 ettekannet. Huvitavamateks olid Taškendi üliõpilase Kovalenko töö puuvillaõlide rafineerimisest ja GPI üliõpilaste töö, kes uurisid Ni ja Zn sadestamist fosforiga katoodil. Meeldiv oli, et meie ettekan-

(Järg 2. lk.)

Tallinna Polütehnilise Instituudi ÜTU XX teaduslik konverents toimub 20.—23. aprillini 1966.

Konverentsi töö toimub 15 sektsioonis. Meie instituudilt on kavas 118 ettekannet.

Külalistena esinevad Gruusia Polütehnilise Instituudi, Vilniuse Riikliku Ülikooli, Valgevene Polütehnilise Instituudi, Läti Põllumajanduse Akadeemia ja Kaunase Polütehnilise Instituudi üliõpilased.

Meie komsomolikomitee uue koosseisu kandidaate Vello Vallaste

Vähe leidub meil taolisi noori, kes lühikese aja jooksul on ühiskondlikus tegevuses saavutanud nii tubli edu nagu sellega on toime tulnud Vello Vallaste. 4. aprillil täitus tal 19 eluaastat. Kuu aja möödudes pärast õpingute algust instituudis sai temast teaduskonna komsomolibüroo liige. Teisel semestril valiti ta energetikateaduskonna komsomolibüroo sekretäriks. Nüüd kandideerib ta TPI komsomolikomiteesse.

Kes ta siis on? Milles peitub Vello edu saladus?

Vello õpib õpperühmas AA-21 autotranspordi eriala. See on ka loomulik: juba Tallinna 46. Keskkoolis õppides tegeles ta väikeautode ehitamisega.

Isklikuks eeskujuks on tal vend Heikki ja seda just tugeva õppimistahte poolest. Siinjuures ei saa jätta mainimata, et Heikki on senini pidevalt saanud Lenini nimelist stipendiumi.

Küsimusele — kui Sul tuleks öelda maailma ulatuses 5 nime, keda Sa siis nimetaksid, vastas Vello: Lenin, Einstein, Nobel, Bach ja Shakespeare.

Lemmikkirjanikuks on Honore de Balzac, sest tema teosed on kirjutatud lihtsalt, arusaadavalt ja inimlikult. Lemmiknäitlejaks aga poolakas Zbigniew Cybulski.

Iseloomujoontest peab Vello kõige tähtsamaks ausust ja kõige enam vihkab taktitundetust.

«Sa kandideerid TPI uude komsomolikomiteesse. Kuid mille eest Sa tahaksid kõige enam võidelda?»

«Ükskõiksuse vastu ühiskondliku töö suhtes.»

Palju edu Sulle, Vello, Sinu õilsas ja mitmekülgses tegevuses!

JAAK PALVARI

Aruande-valimiskoosolekul Ehitusteaduskonnas

26. märtsil toimus ehitusteaduskonna komsomoliorganisatsiooni aruande-valimiskoosolek. Tõsi, koosolek, kus tehti kokkuvõtteid aastasest tööst, tuli kokku alles teisel katsel. Sellele suurele üritusele teaduskonna elus kogunes vaid üle poole kommunistlikest noortest. Võis eeldada, et need enamvähem eesrindlikud noored võtavad aktiivselt osa ELKNÜ XIII kongressi materjalide arutelust. Kongressi tööst andis ülevaate Vladimir Panov. Kuid vaatamata probleemide tõsisusele ja tähtsusele elavat arutelu ei järgnenud. Ja kuidas ka sm. Panov püüdis äratada inimeses huvi ning panna neid mõtlema ja avaldama oma arvamust tõstatatud probleemide kohta — kõik oli asjatu. Veidi elavust tõi sündmuste käiku üliõpilane Olev Lütüs, kes õiglaselt kritiseeris ükskõiksust töö suhtes.

Teaduskonna komsomolibüroo aruandega esines büroo sekretär Eduard Sepp. Ta tõi arve õppe- ja puudumiste kohta, analüüsis ühiskondlikku ja poliitmassilist tööd.

Sõna võtsid kommunistlikud noored Rein Kruus ja Andres Lahe ja teaduskonna dekaan Helmut Oruvee. Kõik sõnavõtjad tõstsid üles komsomolitöö ja õppe- ja puudumiste küsimuse.

Büroo töö tunnustati rahuldavaks. Aga kui «rahuldav» õppetöös ei rahulda, siis vaevalt ta komsomolitööski rahuldab?

Koosolekul valiti uus teaduskonna komsomolibüroo ja delegaadid TPI komsomoliorganisatsiooni XIV konverentsile.

Teaduskonna büroo uueks sekretäriks valiti Andres Lahe.

T. SAAREMÄEL (ED-21),
J. JASMAN (EV-27)

KÄISIME GRUUSIAS

(järg)

de vastu tunti elavat huvi. Ettekande teemaks oli «Fermentide lahutamise loonvahetaja spha-dexiga». Töö teostamisel olid meie juhendajateks dots. A. Köstner ja insener V. Krosing orgaanilise keemia kateedrist.

Meid tutvustati ka GPI ÜTÜ tööga. Kümnes teaduskonnas õpib neil 20 000 üliõpilast ja neist päevases osakonnas 7000. ÜTÜ tööst võtab aktiivselt osa 690, kuid liikmeid on 1800. Teaduslikuks juhendajaks on prof. Loladze. ÜTÜ nõukogu on 13-liikmeline, esimees on A. J. Tsvadze.

Neljandal päeval toimus konverentsi pidulik lõpetamine. Tehti kokkuvõtteid kuulatud ettekan-

netest. Esitati umbes 100 ettekan- net, kusjuures 20 neist kandsid ette Uraali, Odessa, Kuibõševi, Taškendi, Moskva, Kaunase, Riia ja Tallinna poliitühiliste instituutide üliõpilased. Külalisosa- võtjaid autasustati Gruusia Kom- munistliku Noorsooühingu aukir- jade ja mälestusesemetega.

Pärast ametlikku osa toimus Tbilisi mere kaldal asuvas resto- ranis bankett, kus meil oli meel- div tutvuda grusiinlaste komme- te, rahvalaulude ja omapäraste rahvustoitudega.

Tehaksin teile nüüd tutvusta- da Tbilisit ja jutustada kasvõi osakestki neist muljetest, mis saime selles omapäras ja kau- nis linnas.

Tbilisi on iidne linn, ta on tun- tud juba 6. sajandist. Ta paikneb mägedevahelises rööps Kura jõe kallastel. Väga palju on rohelist, kõikial seeder- männid, nuld, ümmarguseks põe- tud elupuud, pähklipuud ja palmid.

Hiljuti valmisid Tbilisis uus met- roo ja 1500 koha- ga spordihoone. Linn kasvab iga päevaga. Linna uhkuseks kujuneb valmiv televisioo- nihoone.

Tbilisis asub 10 kõrgemat õppe- asutust, nende hulgas ülikool, meditsiiniline ins- tituut ja võõrkeel- te instituut. Sü- gaval mäekurus paikneb loomaaed. Kõige omapärase- ma mulje jätsid magikitsed, kes seisid liikurnatute raidkujudena kal- ju tipul kogu meie sealviibimise ajal.

linn siis, kui vaatad alla Mtats- minda mäelt, kuhu võib tõusta kas mägitrammiga, köisraudteel või jalgsi. Seal üleval satute muin- asjutulisse parki: palmid, oma- pärased lilled ja punase killusti- kuga pargiteed. Poolal teel Mtats- minda mäele asub Panteon — Gruusia väljapaistvate ühiskonna- ja kirjandustegelaste matuse- paik. Siin asuvad ka A. S. Gri- bojedovi ja gruusia esimese aabitsa autori Gogegašvili hauad. Panteonis voolab tervisveeallikas, mille valem on: Na7 SO₂5, HCO₃14, Ca31.

Gruusias leidub palju arhitek- tuuri mälestusmärke. Meil õnnes- tus külastada Tbilisi lähedal asu- vat Džavari kindlust. Lermontov kirjutas seal asumisel viibides poeemi «Mtsõri».

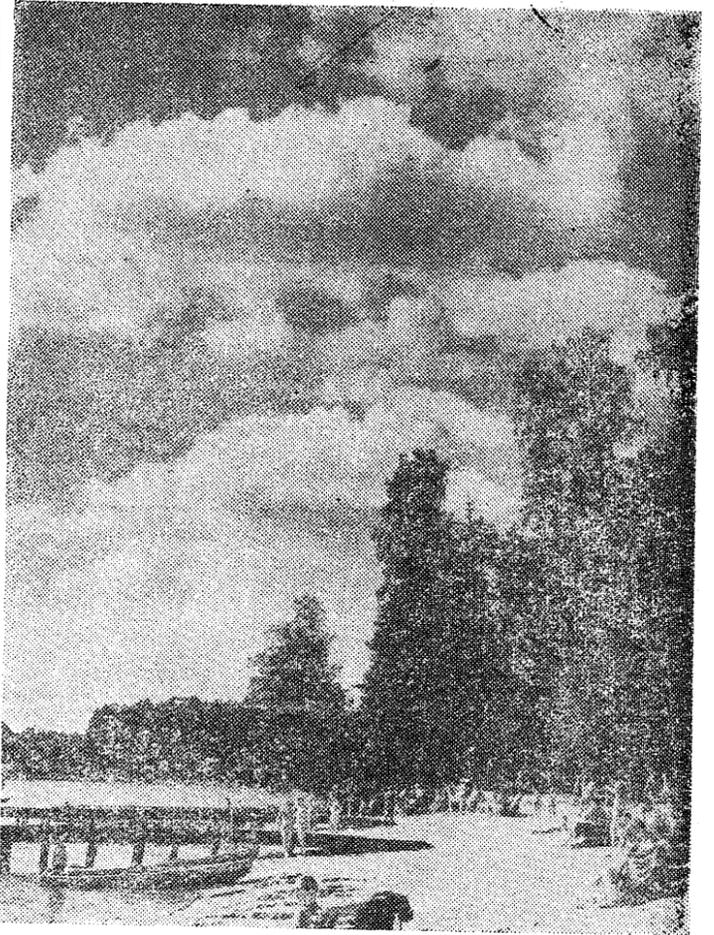
Saguramos, umbes tunnise bus- sisõidu kaugusel linnast, asub tuntud gruusia kirjaniku Ilja Tšavtšavadze maja-muuseum. Kirjanik oli suur loodusesõber. Aias kasvab väga omapäraseid puuliike, uhkuseks on siin iidne pähklapu. Meile öeldi naljata- des, et kes kord viibib selles aias, lahkuib siit poeedina. Ilja Tšavt- šavadze raamatutest on eesti keelde tõlgitud «On ta inimene?»

Tuntuimaks gruusia kirjandus- tegelaseks on poeemi «Kangelare tiigrinahas» autor Sota Rustaveli. Tema nime kannavad teatrid, tänavad ja õppeasutused.

Kõigi päevade jooksul ümbrit- ses meid grusiinlaste külalislah- kus. Nad püüdsid meile anda pa- rima ülevaate oma kodulinnast ja rahvast. Sealsed tüdengid tundsid suurt huvi ka meie ins- tituudi elu ja teklite vastu.

Muljed konverentsist, sealsetest üliõpilastest ja kevadisest Tbilis- sist on väga meeldivad.

H. OJAVER,
KÜ-81

PÜHAJÄRVEL. Jaan Koort.

mõne reaga...

asutuse teisest küljest — teaduslikust uurimistööst. Muidugi ei jäänud valgustamata teed, kuidas üliõpilane saab kaasa aidata sellele töö laiendamisele ja tõhustamisele. Vestlus oli huvitav ja pakkus palju. Kindlasti nii mõnigi üliõpilane tegi seal otsuse — peaks proovima!

Majandusteaduskonna õppe- rühmad TE-61 ja TR-61 koh- tusid TPI teadusala pro- rektori professor H. Lepiksoniga. Suure huviga kuu- lati tema vestlust meie õppe- asutuse teisest küljest — teaduslikust uurimistööst. Muidugi ei jäänud valgustamata teed, kuidas üliõpilane saab kaasa aidata sellele töö laiendamisele ja tõhustamisele. Vestlus oli huvitav ja pakkus palju. Kindlasti nii mõnigi üliõpilane tegi seal otsuse — peaks proovima!

J. PALVARI

Meeldivateks elanusteks kujunesid jalu- taskäigud Gruusia kaunis pealinnas.

Kõige maalilise- ma mulje jätab

34 TEADUSLIKKU ETTEKANNET

Riias toimub viiepäevane Balti liiduvabariikide, Valgevene ja Kaliningradi oblasti kõrgemate koolide XII teaduslik konverents. Töö käib 26 sektsioonis. Tal- linna Poliitühilise Instituudist võtab konverentsist osa 49 üli- õpilast. Nad esinevad 13 sekt- sioonis 34 teadusliku ettekanda- ga. Kõige rohkearvulisemalt on esindatud keemia- ja mehaanika- teaduskond.

Rumeenia professori Ion Tugui tööruumi seintel ripuvad läbi- segi puust, plekist, hõbedast ja muust materjalist valmistatud lusikad. Aastate jooksul on pro- fessor neid kogunud üle tuhande.

26-aastane inglane Michael Swift õppis mõnda aega Londoni ülikoolis. Siis tüdines ta suurlin- na kõrarikast elust ja sõitis Vaikse ookeani lõunaosas asuva- le Suvarro saarekesele. Seal elab ta üsna algelistes tingimustes. Tema toidukraamik on haikala li- ha, kookospalmi pähklid ja kra- bid.

Kümnend tuhandes spordisõ-Brad kogunesid Thames'i kallaste- le. Jõel toimus järjekordne sõu- devõistlus Oxfordi ja Cambridge'i ülikooli vahel. Kolmandikul dis- tantisil sõitsid kaheksamehelistel paadid kõrvuti. Siis aga said Ox- ford'i noored sõudemehed «õige hoo» sisse ja võitsid mitme paadi pikkuse edumaaga.

Lääne-Berliini mõlemad üli- koolid ei saa kiidelda naisüliõpi- laste rohkusega. Oppeasutuste nimekirjas seisab 18 698 meest ja ainult 4595 naist. Seega on naised üliõpilaste üldarvust alla viiendiku.

komplekt

Stenograaf-magnetofonide

Tööstuselektronika erialal üli- õpilased Mart Konga ja Maidu Piirmets (LE-81) leiavad õppe- töö kõrval aega ka ÜTÜ tööst aktiivselt osavõtuks. Käesoleval semestril on nad ühiselt valinud lahendamiseks praktilise komplek- sse teema «Stenograaf-magne- tofonide komplekti väljatöötami- ne.» Nad leiavad, et see töö on väga huvitav põhjusel, et saab proovida oma võimeid mitme erineva teoreetilise distsipliini rakendamisel. Seal läheb vaja nii pooljuhtelektroonikat,

automaatikat kui ka masinaele- mentide teooriat. Teema on la- hendamiseks ette pandud EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Side- ministeeriumi poolt ning vastava seadme järele on vajadus väga suur. Stenograaf-magnetofonide komplekt on mõeldud kasutami- seks mitmesugustel koosolekutel ja nõupidamistel kõnede ja sõna- võttude operatiivseks üleskirju- tamiseks, kusjuures selle seadme abil osutub võimalikuks läbi saa- da ilma defitsiitsete spetsialisti- de — stenografistideta. Neid saa- vad sel juhul asendada tavalised masinakirjutajad. Taolise seadme vastu tuntakse vastavates ring- kondades suurt huvi ja õnnestu- nud lahenduse korral kavatsetak- se organiseerida selle seeriaviisi- line tootmine. Üliõpilased Konga ja Piirmets on võtnud asja täie innuga. Algul tutvusid nad üksikasjalikult töö ülesandega, kir- jandusega ja varem selles suu- nas tehtud töödega. Nüüd on neil juba seadme konstruktsiooni ning elektrilise skeemi osas terve rida originaalselt ja huvitavalt lahendatud momente, mida nad võivad endi arvele kirjutada.

On loota, et nad lõpetavad oma õige paremate tulemustega

Töö teema sisulisest lahendu- sest jutustavad nad ise lähemalt eeloleval TPI üliõpilaste teadus- likul konverentsil. Üliõpilaste Konga ja Piirmetsa ettekanne teemal «Stenograaf-magnetofo- nide komplekt» toimub konve- rentsil automaatika ja telemehaa- nika sektsioonis 21. aprillil kell 14. Mustamäel, auditoriumis A4 IX.

O. PIKKOV,
Tööstuselektronika
kateedri dots. kt.

Kas teate, et...

... Üliõpilaste Teadusliku Ühin- gu tööst võttis mõeldud aastal osa 628 üliõpilast. Üliõpilased te- gelesid 292 uurimistöega, millest lõpetati 227.

Edukalt töötasid ÜTÜ ringid energeetikateaduskonnas ja kee- miateaduskonnas.

Üliõpilaste keemialaboratoori- umi tööst võttis mullu osa 30 üli- õpilast. Täideti 25 mitmesugust tellimust vabariigi ettevõtetele. Tehniliste teaduskondade üliõpi- laste konstruktsioonibüroodes valmis mullu 45 projekti tehas- tele ja ettevõtetele.

Mõeldud aastal võtsid üli- õpilased edukalt osa teaduslike tööde konkurssidest. Vabariikli- kul konkursil omistati TPI üli- õpilastele preemiaid järgmiselt: I preemia — 7 tööd, II preemia — 4 tööd, III preemia — 10 tööd. Täiendavalt märgiti ära 9 tööd.

ÜTÜ XIX teaduslik-tehnilisest konverentsist võttis osa 508 inimesest, sealhulgas 13 üliõpilast vennasvabariikide kõrgematest koolidest. Konverentsil kuulati 101 ettekannet.

Ühiselamu — üliõpilase kodu

Kui üliõpilane pärast loenguid lahkub õppehoonest ja suundub ühiselamusse, siis ta tavaliselt mõtleb: «Nüüd lähen koju!» Ja tööpoolest — ongi ju ühiselamu üliõpilasele koduks kogu õppeaja kestel, kust tal hiljem tööle suundudes jääb palju rohkem häid (tahaksime nii loota!) kui halbu mälestusi. Partei ja valitsus kannavad pidevalt hoolt üliõpilastele normaalse elutingimuste loomisel. See käib ka Mustamäel asuva kahe uue ühiselamu kohta. Üliõpilaste kasutuses on seal valgu-seküllased elutoad, puhke- ja ajaviitenurgad, dušši-, pesukuivatuse- ja spordiruumid, einelauad, oma raadiosõlm, televiisorid. Uues planeeritavas ühiselamuses, mis valmib 1967. aastal, on veel täiendavalt ette nähtud juuksuri- ja kingsepatöökojad.

Uus mööbel annab oskusliku paigutuse juures tubadele ja kõrvalruumidele rõõmsa ja meeldiva ilme. See on siiski ainult asja üks külg. Teine külg on muidugi juba ühiselamuis elunevatest üliõpilastest endist, on sellest, kuidas nad rikkalikke võimalusi oma kodu kaunistamisel kasutavad.

Andes 1962. aastal pidulikult üle esimese ühiselamu sümboolse võtme ühiselamu üliõpilasnõukogu esimehele sm. Sandbergile, soovis instituudi rektor prof. A. Aarna: «Saage oma uue kodu tõeisteks peremeesteks!»

Selles suunas on ka üliõpilasnõukogud oma töö planeerinud, sellest on aru saanud valdav enamik ühiselamuis elunevatest üliõpilasi. Nii näiteks, kui veel 1963/64. õppeaastal oli halvasti hooldatud tube keskmiselt umbes 15–20%, siis tänavau on see langenud 8%-ni, kusjuures ühiselamuis nr. 3 ja 7 on kõigi tubade hinded olnud ainult «head» ja «väga head». Meeldiv on siseneda ühiselamu nr. 1 tubadesse

208, 218, 220, 243, 250, 308, 310, 339, 407, 432, 517, 520 ja 548 ning ühiselamu nr. 2 tubadesse 120, 125, 201, 315, 427, 517, 518 ja 525 ja paljudesse teistesse. Üliõpilased on seal näidanud üles suurt leidlikkust ja head tahet tubade maitsekalt sisustamisel ja hooldamisel.

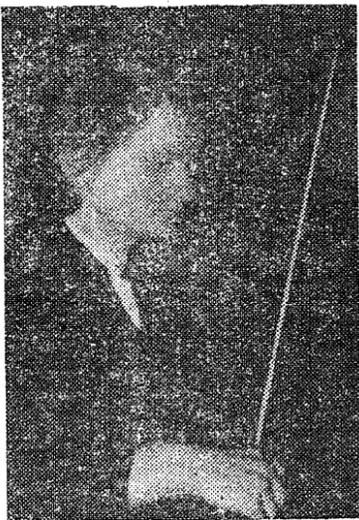
Kuid kahjuks leidub meil siiski veel üliõpilasi, kes arvavad, et nende kodu puhtusest peavad eelkõige olema huvitatud üliõpilasnõukogud ja administratsioon ja mitte tema ise. Jäetagu teda rahule, ta tunneb end mugavalt ka koristamata toas, ta võib rahurikkuda ka öösel, kui see ainult talle meeldib. Teistele tema arvates see lihtsalt peab meeldima. Täolistest teistimõttejast on viimasel ajal juttu olnud «Polütehniku» häbiostis ja ühiselamu raadiosõlmes. Siinjuures peab aga mainima, et nende arv kahaneb kiiresti.

Suure tähtsuse omab üliõpilaste elutingimuste parandamisel ühiselamu nõukogu õigesti planeeritud töölaan ja selle täitmine. Viimases osas seisab aga veel ees suur töö. Kuni tänaseni on täitmata korduvalt vastuvõetud otsus puhkeruumide kunstilise sisustamise kohta, läbi viimata rida planeeritud üritusi. Halvasti, ebaregulaarselt töötab raadiosõlm. Instituudi ametiühingukomitee ja komsomoliorganisatsioon peavad siin olukorra parandamiseks senisest tõhusamalt kaasa aitama.

Eelkõige aga, seltsimehed üliõpilased — kasutage õigesti ja julgelt oma peremeheõigusi ühiselamuis!

E. RANDMA
Haldusprorektori abi

SEEKORD KEEMIA-TEADUSKONNAST

Argipäeval katseklaasid ja lükkat, täna aga hoiab neljanda kursuse keemik Sibille Mueller käes viulit ja PIKO-klubi on täis muusikat.

Märtsi viimasel õhtul viibisid PIKO-klubis keemikud-isetegevuslased. Kava koosnes 13 numbrist ja mõni neist jäi tehnilistel põhjustel ära. Aga — kes teab, võib-olla ka sellepärast, et kavas oli siiski 13 numbrit. Tore oli see, et «staažikate» esinejate kõrval ka paljusid uusi kuulsime ja nägime. Kurv, et kõik «staažikad» ei tulnud esinema. Ja ka see, et plaksutajaid napivõitu oli. Aga kohalolev publik oli innukas ja esinejail rambipalavikku üleliigi. Õpetussõnad järeltulevatele põlvedele kõlasid umbes nii:

Üks ega kaks inimest ei suuda terve teaduskonna ulatuses head

ülevaatust korraldada. Just organisereerijaid-propageerijaid peab olema rohkem. Siiani on täiesti kõrvalseisja osa täitnud komsomol. Kollektiivis peitub jõud — see on meie igivana deviis. Seda ei tohi unustada.

Juba jõudis järg tantsijate kätte. Teise ja kolmanda kursuse tüdrukud on selga tõmmanud kirjud seelikud ja tuul lausa vuhiseb kõrvus hoogsalt rütmil saatel.

Kas teate, et...

Balti liiduvabariikide, Valgevene ja Kaliningradi oblasti kõrgemate koolide XI teaduslik-tehnilisest konverentsist Kaliningradis võttis osa 61 Tallinna Polütehnilise Instituudi üliõpilast. Nad esinesid 54 ettekandega. Vennasvabariikides toimunud teaduslik-tehnilisest konverentsidel esinesid ettekannetega 12 Tallinna Polütehnilise Instituudi üliõpilast.

TPI RAAMATUKOGU

lugemissaalis (Lai t. 5) on 18. aprillini avatud raamtuühitus «Kirjandust töö teaduslikuks organiseerimiseks». Näitust täiendab antud küsimuse kohta koostatud kartoteek.

li sokutada. Sellel väitel ei tarvitse vist peatuda.

Teine argument. Sigineb «terve armee» logarideid, kes ei tee ühiskondlikult kasulikke tööd. Ka see väide on üsna karvupidi juurdekistud ning isegi ülekohtune: üliõpilaskandidaat ju ei looge, vaid töötab täpselt sama palju nagu iga «päris» üliõpilane (vastasel juhul talt võetakse õigus osa võtta õppetööst!). Üliõpilaskandidaadid nõutakse sama palju kui üliõpilastel ning tema tööd jälgitakse ja hinnatakse samade mõõdupuudega. Liiatigi kestab mõnevõrra ebakindl kandidaadipõli tavaliselt ühe, harva kaks semestrit, rohkem mitte kunagi («kandidaadipõlve» pikust piiratakse reeglina ühe aastaga).

Lõpuks: üliõpilaskandidaatide vastuvõtmine «halvendab kõrgema õppeasutuse sotsiaalselt koosseisu». Väite tagamõte on selles, et kandidaatideks saavad olla eelkõige linnaelanikud (elamispinna pärast), suuremapalgaliste töötajate lapsed (ülalpidamiskulude pärast — kandidaadid ju ei saa stipendiumi ega ka töötada), ning samuti eelkõige kooliõpilastel. Ka see väide lükatakse ajaleheartikliks veenvalt ümber. Algatuse initsiaatori Gorki Vee-transporti Instituudi andmetel on üliõpilaskandidaatide hulgas arvukalt ka maaelanikke, töölise lapsi ja sõjaväeteenistusest tulnud noori. Teisel poolt on kaasajal juba täiesti väär hakata piire tõmbama «sotsiaalse päritolu» alusel — elame siiski ju tervikuna sotsialistlikus ühiskonnas. (Selles seoses pole huvitusest meenutada «Komsomolskaja Pravda» ulatuslikku sotsioloogilist uurimust, mille põhjal Nõukogude Liidu kõige pikema tööpäevaga, see on kõige koormatumaks elanikkonna rühmaks on haritlased.)

Artiklis konstateeritakse ka seda, et esimese artikli kohta laekunud arvukate seisukohtade hulgas puudusid ainult kõige vastutavamad — Kõrgema ja Keskerihariduse Ministereeriumi esindajate omad. Ministereeriumi meenutades üliõpilaskandidaatide ametlikult ei tunnista, on sellise ins-

titutsiooni koguni otseselt keelanud, ent tema rakendajate vastu pole rakendatud mingeid sanktsioone. Eksisteerib mingi vaikiv «džentlmenlik kokkulepe». Artikli autor teeb kõrgema hariduse juhtivaile instantsidele tõsiselt etteheiteid: on kummaline, et just need organid, kelle süda peaks ülestõstetud probleemide pärast kõige rohkem valutama, vaikivad.

Üliõpilaskandidaatide ümber tekkinud elevus on tekitanud vastukajasiid ka meie instituudis ning need on küündinud kuni konkreetsete rakendamisetepanekuteni. Positiivseid külgi on eespool küllalt vaadeldud. Kuuldub aga ka kartusi ja kõhklusid. Lisaks nendele, mida tsiteeriti «Izvestija» artiklis, tuleks mainida mõningaid meie arvates kaalukamaid.

Kõigepealt kandidaatide valiku probleem. Üliõpilaskandidaatideks saavad olla ilmselt need, kes on meie linnas kindlustatud elamispinna ja ülalpidamisega ning keda aasta jooksul ei oota sõjaväeteenistus. Kas selliseid kandidaate leidub piisavalt hulgal? (Märkigem, et mitteametlikult väljakujunenud normiks on võtta kandidaate umbes 15% ulatuses põhivastuvõtust, või 4–5 inimest täisrühma kohta.)

Edasi, kandidaadi vastuvõtmine õigustab ennast eeldusel, et 1–2 semestri jooksul toimub põhikoosseisus selektsioon ning vabaneb piisavalt arvul kohti. Kõrgemusel on näidanud, et neid mõningal määral alati vabaneb (lisanduvad ka väljalangemised tervislikel ning majanduslikel põhjustel jne.). Mis aga saab kandidaatidest siis, kui kohti siiski küllaldaselt arvul ei vabane?

On ka selge, et üliõpilaskandidaatide lisandumisega kasvab mõnevõrra I kursusega töötavate õppejõudude töökoormus ja seda just praktikumide, kontrolltööde, arvestuste ja eksamite arvel. Ühe Käievi õppeasutuse dotsent kirjutab:

«Võtan endale kohustuse ilma mingi lisatasuta õpetada üle minule ettenähtud normi neid 15%

üliõpilaskandidaate. Parem töötada nendega I kursusel üle normi, kui kõik õppeaastad tirda edasi kahemehi, teeseldes ning riiki pettes.»

Entusiasm on õilis asi, kuid ainuüksi sellele ei saa jääda lootma, eriti kui arvestada, et lisatööd tehakse esimesel kursusel, kasu aga hakkab paistma just vanematel kursustel.

Tekib küsimus: miks ei võiks ametlikult I kursusele vastu võtta näiteks 30-inimeselisi rühmi? See toob endaga arvukaid raskusi, mida pole kerge ületada — stipendiumifond, ühiselamud jne. Ja mis on peamine: karta on, et siis suurendatakse automaatselt ka väljalaskeplaani ning seisame taas täpselt samade probleemide ees nagu praegu. Muidugi, objektiivselt õigeim oleks suurendada vastuvõttu, veendes samal ajal plaaniorganid, et praegune «plaaniline väljalangevus» on fiktsioon ning et sellele ei saa toetuda õppetöö kvaliteeti alla viima. Kui see aga niipea ei õnnestu, siis jäävad ainsa kasuliku lahendusena üle vaid üliõpilaskandidaadid.

Loetletud raskuste ületamiseks leiab kindlasti võimalusi. Üks selle artikli autoreid viibis hiljuti Kaunase Polütehnilises Instituudis ja sai üllatusega teada, et seal eksisteerivad üliõpilaskandidaadid juba hulk aastaid. (Tõtt öelda, oldi imestunud, et meil Tallinnas midagi niisugust ei ole: «Kuidas te saate üldse niiviisi töötada?») Jäid meelde mõned ideed seal leitud lahendustest. Kaunase linna juhtivate organitega on saavutatud kokkulepe, et üliõpilaskandidaatidele antakse ajutine sissekirjutamis-luba. Kandidaatide kontingendi moodustavad suurelt osalt tütarlapsed, sõjaväest tulnud noored või ka mõnel põhjusel sõjaväeteenistusest vabastatud — ärgem

unustagem, et neid on vaid 5 inimest grupi kohta! Erialadel, kus ülekaalus on naissugu, langevad kontingendi probleemid üldse ära. Neile kandidaatidele, kellele esimese kahe semestri järele ei vabane kohti (neid on aga õige harva), antakse soodustatud võimalus astuda õhtusesse või kaugõppeosakonda.

Koormuste probleemile võiks pakkuda kas või järgmist lahendust (Kaunases ei tulnud kahjuks meelde sellest rääkida). Kui I kursusega töötavatel õppejõududel võtta tegelemine üliõpilaskandidaatidega koormusesse võrdsel alusel teiste üliõpilastega ning jaotada selle arvel koormused ühtlaselt kogu instituudis, kasvaks ligikaudsete arvutuste kohaselt iga õppejõu koormus umbes 1 (ühe) protsendi võrra — sedagi eeldusel, et kandidaate võetakse vastu igal erialal ning igasse rühma, mis ilmselt pole realne.

Allakirjutanud on veendumusel, et üliõpilaskandidaadid on tulus ning vajalik institutsioon, ning et see oleks vaja kehtestada meil juba järgmisel vastuvõtul — just eelseisval vastuvõtul, kus konkurss tuleb rohkearvuline. Võib olla, et eksperiment tuleks läbi viia ainult ühes või kahes teaduskonnas. Iga konkursil napilt ukse taha jäänud ette, kuita vastab mõnelele praktilistele nõuetele (elamispingid jne.), võib seada alternatiivi: kas jääda üliõpilaskandidaadina soovitud erialale või astuda teisele erialale. (Väärrib kaalumist, kas teise, vähesel konkursiga erialale üleminekut üldse soodustada — harva, et keegi sinna püsima jääb.) Kandidaadi vastavuse «praktilistele nõuetele» selgitab aga, nagu Kaunases, dekanat. Kui aga mõnel erialal ei leidu piisavalt kandidaate — mis siis, kahju me sellega ei kannata, kui me ei tee kandidaatide arvulist norini dogmaks, vaid lähtume konkreetseist oludest.

Kas mitte asuda hankima konkreetseid kogemusi?

Dots. H. TIISMUS
Dots. U. AGUR

Lühivestlus vanem-õpetaja Erik Linnaksiga

Kuidas Teie sattusite teaduse teele?

1949. aastal, kui meil viidi läbi põllumajanduse kollektiviseerimist, saadeti mind Rõpmasse ette valmistama kolhooside raamatupidajaid. Õppisin siis TPI majandusteaduskonnas viimase kursusel. Seoses sellega tuli mul hakata tegema esimest teaduslikku tööd. Selleks oli «Kolhooside naturaali- ja rahaliste tulude jaotus».

Kas Te instituudis õppimise ajal olite Üliõpilaste Teadusliku Ühingu liige? Kuidas töötas ÜTÜ sel ajal?

Ei olnud ühingu liige. ÜTÜ asutati 1948/49. Organisatsiooni loomisel oli kogu instituudi ulatuses ÜTÜ juhendajaks prof. A. Humal. Ühingu tegevusest ja üritustest võeti sel ajal osa suure innuga ja võiks isegi öelda, et innukamalt kui praegu.

Kas te juhendate praegu teaduslikke töid ÜTÜ-s?

Jah. Raamatupidamise eriala II kursuse üliõpilastega kavatsen hakata uurima Kunstsarvete majandusliku informatsiooni süsteemi — kas see on ratsionaalne ja kas edaspidi on võimalik informatsiooni töötlemise mehhaniseerimine?

Peale selle juhendan veel raamatupidamise eriala lõpetaja Pille Puhmi tööd «Toodangu omahinna analüüsi tehases «Norma» ja Asta Jürvalti «Tootmisarvestuse parandamise teid Tallinna Ekskavaatoritehases» ja teisi töid.

Mis teil praegu käsil on?

Hiljuti lõpetasime tööd «Vabariigi tootmise ja tarbimise 1970. a. maatriksbilansi mudelite väljatöötamise ja eksperimenteerimise». Nüüd paluti koostada 1966. aasta kohta aruandeline maatriksbilanss.

Vestlesid A. TERAS ja K. NOORMÄGI TR-41

